

Vennepse vrachtwagen trek kampioenschappen en kermis

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen. Het geeft een beeld van de robuustheid van onze financiële situatie. Een gezond weerstandsvermogen stelt ons in staat om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat dit ons tot bezuinigen dwingt ten koste van het uitvoeren van bestaande taken.

Op 12 juli 2012 is door de raad de Nota risicomangement en weerstandsvermogen 2012 vastgesteld. Hierin is onder meer gedefinieerd hoe de weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen wordt bepaald. In deze paragraaf rapporteren we over het weerstandsvermogen volgens de in de nota vastgelegde richtlijnen. In 2017 wordt een nieuwe nota ter vaststelling aan de raad aangeboden. Met deze nieuwe nota is hieronder geen rekening gehouden.

Vanaf de Programmabegroting 2016-2019 zijn in deze paragraaf ook de vijf, in het BBV, voorgeschreven financiële kengetallen opgenomen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit, een indicatie voor de mogelijkheden om toekomstige niet begrote financiële tegenvallers op te vangen, kan worden gezien als een noodzakelijke buffer om de continuïteit van de bedrijfsvoering te waarborgen. Een dergelijke buffer ligt deels in de sfeer van de exploitatie (de begroting van baten en lasten) en deels in de vermogenssfeer (reserves). Hieronder geven we een inschatting van deze capaciteit.

Weerstandscapaciteit in de exploitatiesfeer

Posten in de exploitatiesfeer dragen bij aan de structurele weerstandscapaciteit, omdat zij na aanwending meerdere jaren een positief effect hebben. In de sfeer van de exploitatie zijn de volgende aspecten van belang voor de weerstandscapaciteit:

- a. raming voor onvoorzien en een eventueel positief begrotingssaldo
- b. onbenutte belastingcapaciteit
- c. eventuele stelposten waarvoor nog geen verplichting is aangegaan
- d. te inventariseren mogelijke ombuigingen/heroverwegingen

Achtereenvolgens lichten wij deze aspecten toe.

a. Raming onvoorzien en eventueel positief begrotingsaldo

Jaarlijks nemen we in de begroting een budget voor het opvangen van incidentele onvoorziene lasten op. Dit budget is vastgesteld op € 10.000.

b. Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit de extra ruimte die de gemeente heeft om, met inachtneming van de wetgeving, maximale inkomsten te genereren uit de gemeentelijke heffingen. Bij de gemeente Haarlemmermeer zit deze ruimte met name in de onroerendezaakbelasting (OZB).

Als gevolg van het door de gemeente gehanteerde beleid is de opbrengst van de OZB in Haarlemmermeer de afgelopen periode slechts in beperkte mate verhoogd. In de meeste gevallen betrof dit (naast de areaaluitbreiding) alleen de inflatiecorrectie. Voor 2018 wordt de inflatiecorrectie van 1,5% toegepast.

De macronorm voor 2018 bedraagt 3,1%. Door gebruik te maken van deze additionele ruimte voor verhoging (1,6%) zou de OZB-opbrengst met ongeveer € 1 miljoen per jaar kunnen stijgen.

c. Stelposten waarvoor nog geen verplichting is aangegaan

In de Programmabegroting 2018-2021 zijn geen stelposten opgenomen waarvoor nog geen verplichting is aangegaan.

d. Te inventariseren mogelijke bezuinigingen/heroverwegingen

Gezien de in de afgelopen jaren doorgevoerde bezuinigingen en de nog in te vullen taakstelling op de gemeentebrede bedrijfsvoering, wordt bij de berekening van de weerstandscapaciteit geen rekening gehouden met mogelijke verdere bezuinigingen.

(Bedragen x € 1.000)	Structureel	Incidenteel
Raming voor onvoorzien		€ 10
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 1.000	
Stelposten waarvoor geen verplichting is aangegaan	€ -	
Mogelijke bezuinigingen	€ -	
Totaal	€ 1.000	€ 10

Weerstandscapaciteit in de vermogenssfeer

Bij de posten in de vermogenssfeer is sprake van incidentele weerstandscapaciteit. Dit houdt in dat ze eenmalig kunnen worden aangewend en alleen in het jaar van aanwending een positief resultaat opleveren. De weerstandscapaciteit in de vermogenssfeer bestaat uit de algemene reserves en de stille reserves. Beide onderdelen worden hierna toegelicht.

Algemene reserves

Algemene reserves zijn reserves waarvoor geen specifieke bestemming is bepaald en die daarom vrij kunnen worden ingezet voor het afdekken van risico's en dergelijke; dit in tegenstelling tot bestemmingsreserves waaraan wel een specifieke bestemming is gegeven en waar dus niet vrij over kan worden beschikt. De reserves hebben een inkomensfunctie door het inzetten als eigen financieringsmiddel. De rente die hierdoor wordt bespaard wordt structureel ingezet als dekkingsmiddel voor de begroting. Dit betekent dat inzet van de reserves structurele negatieve consequenties heeft. De algemene reserves bestaan uit vijf onderdelen, namelijk de algemene dekkingsreserve, de algemene reserve Ruimtelijke Investerings Haarlemmermeer (RIH), de

algemene behoedzaamheidsreserve, de algemene reserve grondzaken en de financiële egaliseringsreserve 2014-2018. De aard van deze reserves lichten we hierna nader toe.

Algemene reserves:	2017	2018	2019	2020	2021
Algemene behoedzaamheidsreserve	8.663	7.001	7.001	7.001	7.001
Algemene dekkingsreserve	152.290	151.983	152.246	154.420	156.594
Algemene reserve RIH	12.698	17.302	14.752	13.170	5.466
Algemene reserve grondzaken	5.050	5.050	5.050	5.050	5.050
Financiële egaliseringsreserve	1.770	0	0	0	0
Totaal	180.470	181.335	179.048	179.640	174.110

Algemene dekkingsreserve

De algemene dekkingsreserve is gevormd door het doteren van diverse uitkeringen en overschotten. De reserve is een buffer voor het opvangen van tegenvallers en het afdekken van risico's.

Algemene reserve Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)

Met de middelen in deze reserve kan de raad besluiten om bij te dragen aan ruimtelijke projecten voor zover die projecten aanvullende dekking nodig hebben voor de daarvoor te maken kosten. Met de ruimtelijke projecten worden infrastructurele voorzieningen en groenvoorzieningen gerealiseerd. Enkele projecten die gebruik maken van deze reserve zijn Deltaplan Bereikbaarheid en Park21. Een toekomstig project waaraan gedacht wordt is de ontwikkeling Haarlemmermeer West (doorstart van de westflank).

Behoedzaamheidsreserve

De behoedzaamheidsreserve heeft als doel het zorgen voor een zachte landing van de invoering van de decentralisaties in het Sociaal Domein. Hiermee worden de volgende risico's afgedekt:

- risico's inzake uitvoering decentralisaties
- risico's in het realiseren van de rijksbezuinigingen

Algemene reserve Grondzaken

De Algemene reserve Grondzaken is een risicobuffer voor positieve en negatieve resultaten van grondexploitaties. Afhankelijk van de resultaten vindt respectievelijk een dotatie aan (bij positief resultaat) dan wel een onttrekking uit (bij negatief resultaat) de Algemene reserve Grondzaken plaats. Op grond van regels met betrekking tot de minimale en maximale stand van de Algemene reserve Grondzaken kan er aanvulling dan wel afroaming van de reserve plaatsvinden. Een aanvulling wordt onttrokken uit de algemene dekkingsreserve, een afroaming wordt gedoteerd aan de algemene dekkingsreserve. Omdat de Algemene reserve Grondzaken specifiek is bedoeld voor het opvangen van risico's met betrekking tot grondexploitaties en omdat deze risico's worden meegenomen in de totale risicoanalyse wordt de stand van deze reserve ook meegenomen in de bepaling van de weerstandscapaciteit.

Financiële egaliseringsreserve 2014-2018

De financiële egaliseringsreserve is ingesteld bij de Voorjaarsrapportage 2014 om het verwachte positieve resultaat van 2014 evenwichtig over de volgende jaren te verdelen. Deze reserve is statisch en eindigt in 2018.

Stille reserves

Stille reserves zijn bezittingen van de gemeente die momenteel op de balans lager zijn gewaardeerd dan hun huidige marktwaarde. Dit betekent dat verkoop van deze bezittingen een (eenmalig) financieel voordeel voor de gemeente kan opleveren. Voorwaarde hiervoor is wel dat de verkoop op korte termijn tegen die marktwaarde kan geschieden, en dat de verkoop de bedrijfsvoering van de gemeente niet beperkt. Aangezien wij onze gronden frequent taxeren, en ook voor onze overige activa

er geen reden is om aan te nemen dat deze significant onder hun directe verkoopwaarde zijn gewaardeerd, worden de stille reserves op nul gesteld.

Weerstandscapaciteit geconsolideerd

Een overzicht van de totale weerstandscapaciteit (bedragen x € 1.000) levert het volgende beeld op:

Weerstandscapaciteit	Structureel	Incidenteel
<i>Weerstandscapaciteit exploitatie:</i>		
Raming onvoorzien	€ 10	
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 1.000	
Stelposten zonder aangegane verplichting	€ -	
Mogelijke bezuinigingen / heroverwegingen	€ -	
<i>Weerstandscapaciteit vermogen</i>		
Algemene (vrij besteedbare) reserves		€ 180.470
Stille reserves		€ -
Totale weerstandscapaciteit	€ 1.010	€ 180.470

Ratio weerstandsvermogen

Om inzicht te krijgen in hoeverre de beschikbare weerstandscapaciteit in staat is om zich voor doende risico's op te vangen, wordt de ratio weerstandsvermogen bepaald. Hiervoor hanteren wij een risicosimulatie waarin aan de risico's een bedrag en een kanspercentage wordt gekoppeld. Bij de simulatie wordt een zekerheidsniveau van 90% gehanteerd. Dit betekent dat het totaalbedrag dat uit de simulatie volgt in 90% van de gevallen voldoende zal zijn om alle daadwerkelijk uitgekomen risico's te dekken. Hiermee is vervolgens de ratio van het weerstandsvermogen te berekenen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Totale weerstandscapaciteit}}{\text{Financiële impact risico's bij 90\% zekerheid}}$$

Voor deze ratio hanteren wij een streefwaarde van minimaal 1 ("Voldoende"). De risico's die zijn meegenomen in de analyse, worden verderop in deze paragraaf beschreven.

Structurele risico's en weerstandscapaciteit

Omdat bij het berekenen van de ratio weerstandsvermogen zowel de weerstandscapaciteit als het risicobedrag bij wijze van momentopname als één bedrag wordt uitgedrukt moeten de structurele componenten geconverteerd worden naar een eenmalig bedrag. Hiervoor hanteren wij, conform de werkwijze van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) een factor van 2,5. Dit wil zeggen dat de structurele posten voor 2,5 maal hun waarde meetellen.

Uitkomst risicoanalyse

Uit de analyse volgt dat de totale financiële impact van alle risico's tezamen bij een zekerheidsniveau van 90% uitkomt op € 43 miljoen. Vergeleken met een totale weerstandscapaciteit van € 185 miljoen (€ 182 miljoen algemene reserves en + 2,5 x 1 € miljoen incidenteel) komen we op een ratio weerstandsvermogen van 4,2. Dit valt onder de classificatie 'Uitstekend' en betekent dat er op dit moment geen corrigerende actie vereist is.

waardering	ratio	Betekenis
A	>2	Uitstekend
B	1,4 - 2	Ruim voldoende
C	1 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	<0,6	Ruim onvoldoende

Risico's

De actuele inventarisatie van risico's heeft 28 financiële risico's opgeleverd die zijn meegenomen in de analyse van het weerstandsvermogen die wij hiervoor hebben weergegeven. Deze risico's zijn ingedeeld in verschillende kans- en gevolgklassen. De indeling van de financiële gevolgklassen is gerelateerd aan onze begrotingsomvang. Omdat risico's te maken hebben met onzekerheid zijn de kansklassen lastig in te schatten. Om een klasse te bepalen kan men zich bijvoorbeeld afvragen of het risico zich al eerder heeft voorgedaan of onder welke condities het risico optreedt.

De financiële risicokaart die hieronder is opgenomen geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. De getallen in de cellen geven aan hoeveel risico's er zijn met een aan de cellen gerelateerd(e) kans en gevolg.

Risicokaart financiële netto risico's

Financieel	Netto				
	10% (1)	30% (2)	50% (3)	70% (4)	90% (5)
$x > € 2.000.000$ (5)	1	1	1	1	1
$€ 1.000.000 < x < € 2.000.000$ (4)	1	2	2	1	1
$€ 400.000 < x < € 1.000.000$ (3)	2	2	4	1	1
$€ 100.000 < x < € 400.000$ (2)	1	2	2	1	1
$x < € 100.000$ (1)	1	2	2	1	2
Kans	10% (1)	30% (2)	50% (3)	70% (4)	90% (5)

Elke cel op de risicokaart heeft een risicoscore. Die score bestaat uit de som van de kans- en gevolgklasse (de cel rechtsboven heeft bijvoorbeeld een risicoscore van $5+5=10$). Volgens het beleidskader dat is uiteengezet in de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2012 rapporteren wij alleen risico's aan de raad die een financiële omvang hebben van minstens € 0,4 miljoen (vanaf gevolgklasse 3) of een totale risicoscore hebben van minimaal zeven. Alleen deze risico's worden hieronder toegelicht. Van een aantal risico's dat als gevolg van het hanteren van de ondergrens niet in deze jaarstukken wordt toegelicht, hebben wij melding gemaakt in eerdere bestuurlijke besluitvorming over de afzonderlijke onderwerpen. Waar mogelijk hebben wij voor die risico's beheersmaatregelen getroffen. Wij zullen deze dossiers voor wat betreft het risicoprofiel blijven volgen en u daarover separaat informeren.

Per risico rapporteren wij ook over de kans dat de risicogebeurtenis zich voordoet en het mogelijke financiële gevolg daarvan. Wij doen dat door per risico aan te geven in welke kans- en gevolgklasse het risico valt. Hierdoor hebt u per risico inzicht in de plek van het risico op de risicokaart. Daarnaast geven wij ook aan of een risico structurele (S) of incidentele (I) gevolgen heeft. Indien een risico structureel is, laten wij het meerjarige financiële gevolg zien. De informatie hierover vindt u in de koptekst van de risico's (K(ans); G(evolg); S of I).

In gevallen waarbij dit de belangen van de gemeente kan schaden (zoals juridische geschillen) doen wij in deze paragraaf geen uitspraak over de kans en/of de financiële gevolgen.

Belangrijkste mutaties ten opzichte van de Jaarstukken 2016

Het totaal aantal risico's is per saldo met één gedaald ten opzichte van de Jaarstukken 2016. Er zijn twee nieuwe risico's opgevoerd en drie risico's vervallen. Voor zover deze boven de rapportagegrens vallen, worden deze hierna toegelicht. Het belangrijkste nieuwe risico betreft de Toplaagvulling kunstgras. Ook is de claim Televerde nieuw, maar dit risico is nog niet gekwantificeerd en telt daardoor niet mee in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Het belangrijkste risico dat vervallen is betreft de opleverpunten van het sportcomplex Koning Willem Alexander.

Bij de bestaande risico's die aan de raad gerapporteerd worden is de kansklasse van het risico 'Aanpassing sportbesluit verhoogd van 2 naar 3 en bij het risico Bodemverontreiniging Walmanstraat is de financiële gevolgklasse aangepast van 2 naar 3. Bij het risico Sociaal domein juridische procedures is de kansklasse van 4 naar 1 en de financiële gevolgklasse van 4 naar 3 gegaan.

Risico's boven de rapportagegrens

Wetgeving

Meer-teams BTW (R216)

Zorg en werk: K3, G3, S

In het Sociaal Domein hebben wij gekozen voor het werken met gedetacheerde werknemers van zorgorganisaties, zelfstandige zorgprofessionals en gemeentelijke diensten door deze samen in één team onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid te brengen (de zogenoemde 'Meer-teams'). Dit levert een effectieve samenwerking op en daarbij ook de verantwoordelijkheid voor het leveren van verantwoorde zorg. Echter, vanuit fiscaal oogpunt brengt het gekozen model van samenwerking financiële nadelen met zich mee. De in rekening gebrachte btw voor de inzet van personeel van de zorginstellingen, kan onze gemeente namelijk niet via het BCF-compensatiefonds compenseren en ook niet als ondernemer terug vorderen bij de Belastingdienst. De inkoop-btw werkt daarom kostprijsverhogend.

Beheersmaatregel: Verminderen

Toelichting: De nadelige btw-gevolgen van deze samenwerking hebben wij aan de Belastingdienst voorgelegd. Dat heeft tot op heden geen wijziging van standpunt tot gevolg gehad. Medio 2016 zijn wij het voortraject gestart om in samenwerking met de zorginstanties, de zorginstellingen het standpunt in te laten nemen dat het uitlenen van personeel in het kader van de Wmo / Jeugdwet onder de btw-vrijstelling voor het verlenen van zorg valt. Op 20 september 2016 heeft de staatssecretaris van Financiën in een brief aan de Tweede Kamer aangekondigd, dat hij meer duidelijkheid zal verschaffen over het onderwerp "Btw en gedecentraliseerde zorg" in het kader van uitlenen van personeel in de Wmo of de Jeugdwet. Op dit moment is nog niet bekend wanneer de staatssecretaris de regelgeving op dit gebied gaat verduidelijken. Afhankelijk van het hieruit voortvloeiend besluit wordt door ons bepaald of we verder zullen inzetten om met de zorgorganisaties in overleg te treden met de Belastingdienst en in te zetten op facturering onder de btw-zorgvrijstelling. Wij hopen daarmee dan te voorkomen dat de btw geheel kostenverhogend wordt. Indien in 2018 door de staatssecretaris geen duidelijkheid gegeven wordt in de wet- en regelgeving over deze btw-problematiek, zullen wij bij het aangaan dan wel het verlengen van de detachingscontracten medio 2018 de zorgaanbieders verzoeken om beroep te doen op de besluit van 15 maart 2007, nr. CPP2007/347M (het zogenoemde Detacheringsbesluit) en hun btw-positie af te stemmen met de Belastingdienst.

Aanpassing sportbesluit (R204)

Maatschappelijke ontwikkeling en ontplooiing: K3, G3, S (was K2, G3, S)

In 2014 kondigde de staatssecretaris van Financiën aan dat de zogenoemde sportvrijstelling mogelijk zou worden verruimd, zodat ook de terbeschikkingstelling van sportaccommodaties door gemeenten en beheerstichtingen onder de sportvrijstelling zou vallen. Het gevolg hiervan zal zijn dat gemeenten en beheerstichtingen de btw die drukt op de exploitatie van de sportaccommodaties niet meer in aftrek

kunnen brengen en dat zij mogelijk te maken krijgen met een gedeeltelijke terugbetaling van in het verleden in aftrek gebrachte btw.

In 2015 heeft de staatssecretaris meermalen de Tweede Kamer geïnformeerd omtrent de verruiming van de sportvrijstelling. Kern daarvan is dat een verruiming van de sportvrijstelling niet op korte termijn aan de orde is.

De VNG zet in op compensatie. De voorzichtige geluiden zijn, dat daarvoor wel ruimte lijkt te zijn voor wat betreft de herzieningsbtw op reeds in gebruik genomen investeringen.

Onze gemeente heeft de Belastingdienst verzocht om met ingang van 2014 in te stemmen met de btw-belaste exploitatie van de gemeentelijke buitensportaccommodaties. Een verruiming van de sportvrijstelling heeft dan ook voor onze gemeente nadelige gevolgen. Deze gevolgen zijn zowel structureel (btw-nadeel op de exploitatie) als incidenteel (herziening van teruggevraagde btw op investeringen in kunstgrasvelden).

Beheersmaatregel: Accepteren

Toelichting: Er is een brief aan de Belastingdienst gestuurd waarin we aangeven dat we van mening zijn dat we met ingang van 2014 voldoen aan de eisen van het vigerende Sportbesluit. Daarop is nog geen antwoord gekregen. Er zijn slechts beperkte mogelijkheden om eventuele nadelige gevolgen van een verruiming van de sportvrijstelling te voorkomen. Inzet daarop lijkt weinig zinvol.

Grondexploitaties

Complex omlegging A9 Badhoevedorp (R007)

Overzicht algemene dekkingsmiddelen: K5, G5, I

In 2005 hebben het Rijk, provincie Noord-Holland, stadsregio Amsterdam, gemeente Amsterdam, Schiphol Group en gemeente Haarlemmermeer de Bestuursovereenkomst Omlegging A9 te Badhoevedorp getekend. Met de uitvoering van deze overeenkomst wordt de A9 door het Rijk omgelegd ten zuiden van Badhoevedorp en wordt het vrijkomende oude tracé van de A9 door de gemeente en verbonden partijen herontwikkeld. De kosten van de omlegging bedragen in totaal circa € 300 miljoen. Wij dragen € 107,4 miljoen (prijspeil 1-1-2005) bij aan de omlegging. Per 1-1-2017 hebben we een bedrag van € 19,6 miljoen betaald. Daarnaast is met het Rijk overeengekomen dat onze te ontvangen restitutie verrekend wordt met de betalen bijdragen. De aldus resterende bijdragen ad € 85,5 miljoen (prijspeil 2017) worden onder meer gedekt met bijdragen uit de gebiedsontwikkelingen Badhoevedorp-Centrum en Badhoevedorp-Zuid. Naast de afdracht zelf zijn er ook nog begeleidingskosten, vergoedingen voor de waarde van te verwijderen opstallen en een HOV-bijdrage. Aangezien een deel van de dekking gevormd wordt door nog te realiseren gebiedsontwikkelingen, die deels nog juridisch-planologisch moeten worden bepaald en/of vastgesteld, bestaat het risico dat deze niet volledig of pas veel later gerealiseerd kunnen worden. Dit zorgt voor een risico in de dekking van onze bijdrage aan de omlegging.

Beheersmaatregel: Verminderen

Toelichting: De Omlegging A9 is geen actieve grondexploitatie, maar hiervoor is wel een gedetailleerde kansen en risicoanalyse opgesteld met als doel verminderen van de opgave of vergroten van de dekking. Een onderdeel van de dekking is Badhoevedorp Centrum en dit is een actieve grondexploitatie. Onderdeel van deze exploitatie is een register van risico's en kansen. Daarin zijn voor alle onderliggende risico's en kansen waar mogelijk de beheersmaatregelen aangegeven, met als doel het zekerstellen van dekking. In april 2017 is de Samenwerkingsovereenkomst met AM/Bohemen ondertekend. Dit biedt meer zekerheid omtrent de opbrengstpotentie van Badhoevedorp Centrum. Het saldo van de grondexploitatie verbeterd met als gevolg dat het kansen & risico saldo van het project Omlegging A9 daalt van € 39,7 miljoen naar circa € 25 miljoen. Bij het TMPG 2017 wordt een nadere onderbouwing gegeven.

Richting Rijkswaterstaat en de bestuurspartners blijven wij inzetten op het verder verlagen van de opgave en/of vergroten van de dekking.

Actieve grondexploitatieprojecten (R020)

Ruimtelijke ontwikkelingen: K2, G5, I

Door middel van grondexploitatieprojecten ontwikkelen wij grond die in ons bezit is. Daaraan zijn financiële risico's verbonden: het risico dat de prijzen niet of minder stijgen dan waarmee gerekend is, het risico dat het beoogde programma niet of niet geheel kan worden uitgevoerd en het risico dat de grondverkoop niet volgens het geplande tempo verlopen. Om deze risico's te verlagen voeren wij de nodige beheersmaatregelen uit. De laatste jaren zijn alle grondexploitaties herzien en is zowel de strategie als het uitgiftetempo aangepast aan de huidige economische omstandigheden. Ook zijn op de standlijn van 1 januari 2017 alle grondexploitaties en bijbehorende risicobeoordelingen geactualiseerd en is gerekend met lagere opbrengstenstijgingen voor de komende periode. Het risicobedrag is het ongewogen risicobedrag van de negatieve grondexploitaties per 1 januari 2017.

Beheersmaatregel: Verminderen

Toelichting: Voor alle actieve grondexploitaties wordt een register van risico's (en kansen) bijgehouden, en daarin zijn voor alle onderliggende risico's waar mogelijk de beheersmaatregelen aangegeven.

Gemeentelijke kosten A4 Zone West (R201)

Ruimtelijke ontwikkelingen: K1, G4, I

Momenteel staat circa € 1,4 miljoen aan gemeentelijke kosten op de balans die zijn gemaakt in relatie tot de A4 Zone West (inmiddels STP: Schiphol Trade Park). Hiervan is de bedoeling dat we deze vergoed krijgen uit het te behalen resultaat op de grondexploitatie van STP (uitgevoerd door de GEM A4 Zone West). Momenteel is het verwachte resultaat positief. Gezien het resultaat is het onzeker of het volledig verhalen van deze kosten daadwerkelijk mogelijk zal zijn.

Beheersmaatregel: beheersen

Toelichting: Wij treden regelmatig in overleg met de GEM A4 Zone West en denken mee over mogelijkheden om het resultaat van STP te verbeteren. De gemeente gaat de grondverkoop in de A4 Zone West nauwgezet volgen. Indien deze de komende tijd van een voldoende niveau zijn, is er geen reden tot verdere maatregelen. Vallen de verkopen tegen, dan geeft dit aanleiding de huidige omvang van de kosten eventueel te herzien.

Strategische gronden

Ingebracht kapitaal SADC (R039)

Ruimtelijke ontwikkelingen: K2, G4, I

Schiphol Area Development Company (SADC) is het gemeenschappelijke ontwikkelingsbedrijf voor integrale gebiedsontwikkeling in de Schipholregio. De gemeente Haarlemmermeer is voor 25% eigenaar van SADC. Om gebiedsontwikkeling mogelijk te maken heeft iedere aandeelhouder € 20 miljoen aanvullend kapitaal beschikbaar gesteld. SADC wendt haar kapitaal mede aan voor de financiering van gemeenschappelijke exploitatie maatschappijen (GEM's), waaronder voor ons de GEM A4 Zone West (Schiphol Trade Park) en de GEM President. De diverse GEM's lopen risico's door onzekerheden over kosten en opbrengsten, de fasering hiervan, marktonzekerheid enzovoorts. Deze risico's kunnen de geprognosticeerde grondexploitatie resultaten voor de GEM's verminderen. Dit is weer van invloed op het resultaat en uiteindelijk het eigen vermogen van SADC. Ultimo 2016 is het eigen vermogen van SADC € 99,6 miljoen (concept cijfers SADC); het deel van Haarlemmermeer is derhalve 25% x € 102,5 miljoen = € 25,6 miljoen. Momenteel staat SADC voor € 26,7 miljoen op de gemeentelijke balans, hetgeen circa € 1,1 miljoen hoger is dan het aandeel in het eigen vermogen SADC. Dit is het gevolg van een afwaardering van het eigen vermogen van SADC in 2014. Wij gaan er gezien het bedrijfsplan 2018-2021 vanuit dat het eigen vermogen van SADC de komende jaren voldoende aangroeit. Mocht de aangroei de komende jaren onvoldoende blijken, dan gaan we de huidige waardering heroverwegen.

Beheersmaatregel: Accepteren

Toelichting: In het bedrijfsplan 2017-2021 geeft SADC aan structureel winstgevend te zijn, net als afgelopen jaar. Hierdoor groeit het eigen vermogen van SADC weer in de richting van de gemeentelijke waardering. De gemeente blijft deze ontwikkeling nauwlettend volgen met het oog op risicobeperking. Verder hebben wij een kritische opstelling bij de actualisatie van de bedrijfsplannen en de grondexploitaties van de deelnemingen van SADC. De gemeente zet erop in winsten toe te voegen aan het eigen vermogen van SADC.

Strategische gronden GEM A4 Zone West en De President (R041)

Ruimtelijke ontwikkelingen: K1, G5, I

Er moeten nog gronden in de gemeenschappelijke exploitatie maatschappijen (GEM's) worden ingebracht. Een risico is dat deze gronden niet ingebracht kunnen worden, indien de GEM's niet succesvol zijn. De gemeente heeft gezamenlijk met en voor rekening van partijen in de A4 Zone West grond verworven en voor eigen rekening grond verworven voor de ontwikkeling van de President 2.0. De gezamenlijke en voor rekening van partijen verworven grondpositie GEM A4 Zone West bedraagt circa € 50 miljoen. Voor de President 2.0 bedraagt dit circa € 30 miljoen. Als de gronden niet ingebracht kunnen worden, bestaat het risico dat de gronden afgewaardeerd moeten worden of dat een alternatieve ontwikkeling gevonden moet worden.

Beheersmaatregel: Verminderen

Toelichting: In de grondexploitatie van de GEM A4 Zone West C.V. wordt rekening gehouden met de inbreng van de waarde van de gronden, zoals de Gemeente Haarlemmermeer op haar balans heeft staan. Voor de gronden President 2.0 is er een algemene afspraak inzake de inbreng. Doordat deze gronden pas na 2040 kunnen worden ontwikkeld, voelt de GEM President CV nog niet de behoefte om deze gronden in te brengen. Er wordt onderzocht of de gronden voor de A4 Zone West mogelijk eerder kunnen worden ingebracht in de GEM A4 Zone West C.V., waardoor het risico van niet-inbrengen zich niet/in mindere mate voordoet. Met betrekking tot de inbreng gronden President 2.0 ontstaat er door een wijziging van het vigerende bestemmingsplan een kans om het inbrengrisico af te laten nemen tot circa de helft van het huidige risico. De afname wordt ingegeven door een aanzienlijk gedeelte van het terrein te ontwikkelen voor woningbouw met een eventuele ruil van grond President 2.0 met grond van de GEM President.

Openeinderegelingen

Openeinderegeling Sociaal Domein (R006)

Zorg en welzijn: K4, G5, S

Wij zijn vanuit diverse soorten wet- en regelgeving verplicht om hulp of assistentie te verlenen aan onze inwoners. De middelen die de gemeente Haarlemmermeer voor deze zogenoemde openeinderegelingen beschikbaar heeft, kunnen slechts beperkt worden vergroot als de werkelijke vraag de verwachting overstijgt (mede door de actuele ontwikkelingen rondom toename statushouders). Dit is bijvoorbeeld het geval bij het minimabeleid (waaronder de bijzondere bijstand), de gemeentelijke schuldhelpverlening, Wmo-verstrekkingen (zoals woningaanpassingen) en bijstandsuitkeringen, maar ook voor de nieuwe gemeentelijke taken voor de uitvoering van de Jeugdwet en de nieuwe Wmo. Zo kan het voorkomen dat er, bijvoorbeeld op last van de Kinderrechter, hulp nodig is die niet onder contract staat en als gevolg van toepassing van woonplaatsbeginsel. Wij houden de budgetten en vraagontwikkeling nauwlettend in de gaten, maar overschrijdingen zijn door kortingen op rijksbijdrage, fluctuaties in hulpvragen en gevraagde voorzieningen niet uit te sluiten. Ook in 2016 hebben we alles kunnen opvangen binnen de beschikbare budgetten.

Beheersmaatregel: Verminderen

Toelichting: "Ons sturingsmodel (o.a. categoriemanagement, monitoring budgetuitputting, sturing op de bedrijfsvoering) is een continu proces. Met dit sturingsmodel monitoren wij in feite dagelijks. Indien wij signalen krijgen over dat zaken (w.o. budgettair) uit de pas dreigen te lopen zijn er verschillende instrumenten die we in kunnen zetten.

Uitvoering 'herbegraving Wilgenhof' (R189)

Kwaliteit fysiek omgeving: K3, G3, I

In de nota van B&W van 19 mei 2015 (2015.0019674) is aangegeven dat door verwijdering van grafstenen van afstandsgraven op de Wilgenhof er extra druk op de 'herbegraving Wilgenhof' kan ontstaan. In het kader van deze herbegraving, kan de gemeente een vergoeding verstrekken aan nabestaanden die in verband met de situatie op deze begraafplaats niet meer in staat zijn om hun dierbare(n) te gedenken. In 2016 hebben 20 personen hiervan gebruik gemaakt. De gemeente gemiddeld heeft hiervoor gemiddeld € 1.750 per herbegraving bijgedragen. Door verwijdering van de grafstenen van afstandsgraven en de sluiting van de begraafplaats per 1 januari 2029 is het voorstelbaar dat meer nabestaanden van graven waarop nog grafrechten rusten een beroep op de herbegraving gaan doen. Op dit moment zijn er nog circa 850 rechthebbenden die van de regeling gebruik kunnen maken, waarvan circa 60% van de rechthebbenden afstand (grafrechten worden niet verlengd) doen. Dit zorgt ervoor dat steeds minder nabestaanden een beroep op de herbegraving kunnen doen. In de eerste helft van 2017 zijn negen herbegravingen vanaf de Wilgenhof uitgevoerd. De inschatting is dat maximaal 400 rechthebbenden een beroep kunnen doen op de herbegraving.

Beheersmaatregel: Verminderen

Toelichting: We onderhouden de begraafplaats, binnen de beschikbare middelen, zo goed mogelijk, waardoor mogelijk minder nabestaanden de keuze maken om te gaan herbegraven. De gemeenteraad heeft in 2011 bepaald dat de exploitatie van de Wilgenhof (inkomsten en uitgaven) vanaf 2016 via de algemene middelen worden afgewikkeld. Destijds is dit bedrag begroot op € 0,07 miljoen negatief (per jaar). De gemeenteraad heeft in 2016 bevestigd (raadsvoorstel 2016.0053740) om de kosten van de herbegravingen te dekken uit de algemene middelen en achteraf op basis van de werkelijke aanvragen te verwerken in de P&C-producten. Er is geen einddatum aan de herbegraving verbonden, dit heeft het college uitdrukkelijk per brief aan nabestaanden gecommuniceerd. De verwachting is dat nabestaanden die nog willen herbegraven zich de komende jaren gaan melden. Als beheersmaatregel zal worden getracht om de herbegravingen zoveel mogelijk te spreiden over meerdere jaren, indien nabestaanden hier uiteraard geen probleem mee hebben.

Stapelingseffecten (R013)

Zorg en welzijn: K2, G4, S

De grootste effecten van de bezuinigingen in het sociaal domein worden verwacht bij huishoudens met één of meerdere bijstandsuitkeringen of die te maken hebben met meervoudige problematiek. Voor ons betekenen de stapelingseffecten een risico omdat die kunnen leiden tot een toename van de zorgvraag en additionele inkomensondersteuning.

Beheersmaatregel: Verminderen

Toelichting: "Ons sturingsmodel (o.a. categoriemanagement, monitoring budgetuitputting, sturing op de bedrijfsvoering) is een continu proces. Met dit sturingsmodel monitoren wij in feite dagelijks. Indien wij signalen krijgen over dat zaken (w.o. budgettair) uit de pas dreigen te lopen zijn er verschillende instrumenten die we in kunnen zetten.

Juridische geschillen

Aansprakelijkheidsstelling procedure bouwvergunning R202)

Overzicht algemene dekkingsmiddelen: K, G3, I

De gemeente is aansprakelijk gesteld omdat belanghebbende meent door de gemeente te zijn tegen gewerkt bij de herbouw van een snackbar/café/restaurant. Hij heeft daarover een klacht ingediend en eist een schadevergoeding omdat de gemeente onrechtmatig heeft gehandeld. De hoogte daarvan bedraagt volgens de eiser minimaal € 843.000 voor alleen al de hogere bouwkosten. Daarnaast vordert hij posten die hij niet nader gespecificeerd heeft. Deze zaak loopt op dit moment via onze aansprakelijkheidsverzekering, maar onze verzekeraar heeft een voorbehoud gemaakt voor dekking. De kans van slagen van deze procedure schatten wij niet zo hoog in.

Beheersmaatregel: Accepteren

Er is een coulancebetaling gedaan, zonder erkenning van aansprakelijkheid, vanwege de lange duur van de procedure voor de bouwvergunning. De rechtbank heeft eind december 2016 uitspraak gedaan: de eis is afgewezen, de rechter stelde vast dat de gemeente niet onrechtmatig heeft gehandeld. Eiser heeft eind maart daartegen hoger beroep ingesteld. De kans van slagen is niet zo groot. Bovendien wordt het verweer gevoerd dat zijn vordering verjaard is. Ook dat verweer heeft een redelijke kans van slagen.

Juridische procedures Sociaal Domein (R131)

Zorg en welzijn: K1, G3, S (was K4, G4, S)

De nieuwe wetgeving heeft het verzekerde recht plaats gemaakt voor maatwerk. Dit kan tot gevolg hebben dat wij de komende jaren geconfronteerd worden met juridische procedures over de wel of niet verkregen ondersteuning. Om uitgebreide procedures te voorkomen bieden wij standaard bij bezwaarschriften de mogelijkheid van een informeel gesprek aan. Tevens bestaat de mogelijkheid om waar dit middel zich daar voor leent, mediation in te zetten.

Beheersmaatregel: Accepteren

Toelichting: We hebben een interventieteam opgericht waarmee we snel kunnen schakelen om tijdig te handelen bij (on)voorzien situaties, zodat in deze gevallen adequaat gehandeld kan worden. Verder is in onze aanpak voor maatwerk het 'zorgvuldig onderzoek' leidend. Het is een procesgerichte aanpak waarin de hele context van de inwoner wordt meegenomen en als resultaat daarvan een gewogen beslissing wordt gemaakt.

Claim Televerde

Ruimtelijke ontwikkelingen: K?, G?, I (nieuw)

TeleVerde heeft de gemeente in mei 2017 gedagvaard wegens beweerdelijk niet nakomen van afspraken en/of toezeggingen, en/of wegens onrechtmatig handelen. Tevens heeft TeleVerde in maart 2017 een arbitrageprocedure aanhangig gemaakt tegen SADC wegens beweerdelijk niet nakomen van verplichtingen uit hoofde van de Samenwerkingsovereenkomst Badhoevedorp-Zuid uit 1989. Dit betreft dezelfde zaak als waar TeleVerde de gemeente voor heeft gedagvaard. De gemeente loopt hierin als aandeelhouder van SADC risico. Deze twee procedures zijn aan elkaar gerelateerd.

De gemeente meent dat de claim geen stand zal houden en zal zich dan ook tegen claim verweren. In dit stadium is het nog te vroeg om het risico van deze claim te kwantificeren. Er moet eerst een goede risicoanalyse plaatsvinden, waarbij meerdere perspectieven en externe expertise betrokken moet worden. Op basis hiervan kan de inschatting van de kans en het gevolg van dit risico beter worden ingeschat. De verwachting is dat deze procedure nog lang zal lopen. Bij toekomstige P&C-producten zal over de stand van zaken van deze claim worden gerapporteerd, en zodra dit mogelijk is zal het risico ook gekwantificeerd worden. De verwachting is dat het weerstandsvermogen voldoende sterk is om dit risico af te dekken.

Beheersmaatregel:

Toelichting: Het bepalen van effectieve beheersmaatregelen wordt in de risicoanalyse meegenomen, zodat dit risico in de toekomst goed beheerst kan worden.

Investeringsprojecten

BTW Binnensport (R193)

Overzicht algemene dekkingsmiddelen: K3, G5 S/I

Begin februari 2015 hebben we de Belastingdienst een brief gestuurd met betrekking tot de fiscale kwalificatie van de dienstverlening door de gemeente Haarlemmermeer ten aanzien van de binnensportaccommodaties, met uitzondering van het Sportcomplex Koning Willem-Alexander (SKWA).

Het is niet zeker of de Belastingdienst instemt met de door ons voorgestelde fiscale kwalificatie voor de binnensportaccommodaties. Dit kan een structureel financieel nadelig effect hebben op de exploitatie van die accommodaties en kan ook van betekenis zijn voor de exploitatie van het SKWA. Als gevolg hiervan lopen we risico op een structureel exploitatienadeel tot circa € 500.000 per jaar. Ook is er een risico dat er met betrekking tot recente investeringen in binnensportaccommodaties nog btw terugbetaald moet worden. Dit zou met name voor het SKWA en de Estafette een groot effect hebben. Gevolg incidenteel mogelijk tot € 2 miljoen verhoging investeringsbedrag.

Beheersmaatregel: Verminderen

Toelichting: Er zijn overleggen gevoerd met Belastingdienst en Sportfondsen Haarlemmermeer. Vooralsnog lijkt duidelijk dat de Belastingdienst niet instemt met btw-afrek gerelateerd aan het bewegingsonderwijs voor primair en speciaal onderwijs.

De casus van het SKWA hebben we al in 2014 voorgelegd aan de Belastingdienst. Begin september 2016 heeft de Belastingdienst aangegeven met een reactie te komen op dit dossier. In het voorjaar van 2017 is deze toezegging herhaald. Vooralsnog hebben we deze nog niet ontvangen.

Na ontvangst van de reactie van de Belastingdienst zullen wij in overleg treden met Sportfondsen. Uiteraard stemmen we deze zaak indien vereist inhoudelijk af met onze fiscaal adviseur.

Grootschalige investeringsprojecten (R090)

Ruimtelijke ontwikkelingen: K3, G4, I

Dit zijn de projecten die zijn opgenomen in het Investeringsplan. Het risico bestaat uit mogelijke kredietoverschrijdingen bij de realisatie als gevolg van nieuwe (bouw)eisen, vertraging, wegvallen van subsidies of andere onvoorziene omstandigheden.

Beheersmaatregel: Verminderen

Toelichting: In 2016 is het Meerjarenperspectief Investerings (MPI) ingevoerd. Hierin zijn alle investeringsprojecten opgenomen. Grote investeringen (van € 2,0 miljoen en hoger) worden nader toegelicht met aandacht voor actualiteiten, risico's, faseringen en over- en onderschrijdingen. Het MPI is verankerd in de nieuwe financiële verordening, waarin ook de regels omtrent investeringen zijn vernieuwd. Het MPI is een ontwikkeldocument en zal de komende tijd verder worden aangescherpt/gewijzigd. Hiermee wordt de kwaliteit van de control verder aangescherpt. De beheersing van risico's zal daardoor ook verder verbeteren en de kans op afwijkingen naar alle waarschijnlijkheid verminderen.

Provinciale bijdrage sanering IJtochtkade (R209)

Ruimtelijk ontwikkelingen: K2, G3, I

Voor de sanering van een ernstige milieuverontreiniging had plaatsgevonden langs de IJtochtkade in Zwanenburg is door de Provincie Noord-Holland een bijdrage toegezegd. Deze bijdrage is vanaf het jaar 2000 in delen uitgekeerd als onderdeel van het ISV (Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing) programma. De sanering loopt waarschijnlijk tot 2018.

Bij de toekenning van de provinciale bijdrage zijn drie perioden te onderkennen. Na elke periode moet verantwoording worden afgelegd, zowel inhoudelijk als financieel – het laatste met een controle door een accountant. Wij hebben verantwoording afgelegd tot en met periode 2. De huidige periode (nummer 3) loopt nog, en daarover moet in 2018 verantwoording afgelegd worden.

Het risico schuilt in een “tekort subsidie” van € 952.000 die in 2004 verleend is ter aanvulling op de saneringswerkzaamheden bij de IJtochtkade. Aangezien de saneringswerkzaamheden nog niet zijn afgerond, hoeven wij pas in 2018 dit bedrag te verantwoorden. Echter, bij een poging om het verantwoordingsdossier op te gaan bouwen blijkt dat financiële informatie van de periode vóór 2007 wellicht niet meer geheel te achterhalen is. Facturen worden in het archief niet langer dan zeven jaar bewaard (bewaarplicht conform de Belastingdienst).

In het ergste geval is het mogelijk dat wij ons niet tot volle tevredenheid van de provincie kunnen verantwoorden, en dat de provincie de “tekort subsidie” van € 952.000 in 2018 terugvraagt. Inmiddels zijn bepaalde delen van het bedrag inzichtelijk geworden. Hierdoor is het risico verlaagd naar € 761.600.

Beheersmaatregelen: Verminderen

Toelichting: In overleg met de provincie wordt onderzocht hoe wij ons afdoende kunnen verantwoorden. Ook proberen wij op diverse manieren het archief te doorzoeken om toch nog relevante informatie te vinden.

Overige

Afronding omlegging N201 (R180)

Ruimtelijke ontwikkelingen: K3, G3, I

In de Bestuursvereenkomst N201+ uit 2004 is afgesproken dat de verschuldigde bouwleges voor rekening van de toetsende gemeenten zijn en dat eventuele verrekening plaats vindt wanneer bij afsluiting van het project een positief saldo over blijft. Deze eindafrekening gebeurt pas in 2019 wanneer er een besluitvormingsmoment is over de parallelle Kaagbaan. Dan blijkt dus of onze legesvordering ook inbaar is. Onze vordering bedraagt € 1,6 miljoen, waarvoor in de jaarrekening 2013 een voorziening is gevormd van € 1 miljoen.

Beheersmaatregel: Accepteren

Toelichting: Besluit over risicofonds afwachten.

Bodemverontreiniging Waltmanstraat (R206)

Kwaliteit fysieke omgeving: K5, G3, I (was K5, G2, I)

In verband met de geplande ontwikkeling van percelen grond tussen de Waltmanstraat en de Hanepoel in Zwaanshoek zijn verschillende bodemonderzoeken uitgevoerd. Bekend was dat zich ter plaatse van het bedrijfsverzamelgebouw aan de Hanepoel een verontreiniging van het grondwater bevindt met vluchtige gechlloreerde koolwaterstoffen (VOCI). De verontreiniging wordt veroorzaakt door oplosmiddelen en is afkomstig van het bedrijfsverzamelterrein vanuit een lakspuiterij. Voor deze verontreiniging is door de Provincie Noord-Holland als bevoegd gezag in het verleden (november 2013) op grond van de Wet bodembescherming het besluit genomen: ‘ernstig maar niet spoedeisend’. Dit betekent dat er bij gelijkblijvende situatie (niet verstoorde grond) geen saneringsnoodzaak aanwezig is en er geen risico is voor de gezondheid van mens, plant of dier.

Er is in de omgeving woningbouw gepland en in 2015 zijn onderzoeken naar de bodemkwaliteit gestart. Uit de onderzoeken blijkt dat de omvang van de bekende verontreiniging groter is dan aanvankelijk gedacht. De omvang van de verontreiniging is horizontaal vastgesteld en strekt zich uit tot onder de bestaande woningen aan de Waltmanstraat 7 tot en met 29. De verontreiniging leidt niet tot een onacceptabele blootstelling aan de verontreiniging van de gebruikers. Vanwege de verspreiding van de verontreiniging heeft de Omgevingsdienst besloten dat deze met spoed moet worden gesaneerd. Omdat naast het wegnemen van de verspreiding, de gemeente ook wil dat door

de sanering de bodem geschikt wordt voor woningbouw, zal ook een bijdrage van de gemeente worden gevraagd. In 2018 worden de saneringskosten duidelijk.

Beheersmaatregel: Accepteren

Door middel van onderzoeken wordt de omvang van het probleem en het risico in beeld gebracht. Gezamenlijk met de provincie wordt de aansprakelijkheid vastgesteld en een saneringsplan opgesteld.

Toplaagvulling kunstgras (R220)

Maatschappelijke ontwikkeling (K2, G3, S)

Er vindt internationaal en landelijk onderzoek plaats naar de nadelige effecten op de gezondheid van de rubbergranulaat korrels in de toplagen van kunstgrasvelden (voetbal). In Haarlemmermeer liggen 20 velden waar deze korrels zijn toegepast. Bij twee kunstgrasvelden is kurk toegepast. Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) heeft aangegeven dat het risico voor de gezondheid van sporten op kunstgrasvelden die zijn ingestrooid met rubbergranulaat, praktisch verwaarloosbaar is. Op grond daarvan stelt de gemeente zich op het standpunt dat er geen aanleiding is tot maatregelen. Er worden nog nadere onderzoeken uitgevoerd. We sluiten ons aan bij de standpunten van de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB) en het RIVM. Zodra uit de lopende onderzoeken de conclusie komt dat betreffende materialen alsnog moeten worden verwijderd en/of worden vervangen door andere materialen, dan moeten wij als eigenaar van de velden aanpassingen doen. De kosten van het aanpassen van een veld hangen af van de staat van het veld, maar worden op basis van ervaring bij gemeente Reimerswaal geschat op € 100.000 per veld. De jaarlijkse kapitaallasten die daarbij ontstaan voor 20 velden bedragen circa € 260.000. Dit is exclusief het afvoeren van het rubbergranulaat, wat in Reimerswaal € 35.000 per veld heeft gekost.

Beheersmaatregelen: Accepteren

Toelichting: Namens de gemeente hebben wij een persbericht laten uitgaan waarin wij (gemeente) ons conformeren aan nieuwe standpunten van KNVB en RIVM. Wij volgen de (inter)nationale ontwikkelingen op de voet. In twee situaties hebben we reeds anders vulmateriaal op velden toegepast om risico's te vermijden.

Elektrische installatie markt Burgemeester van Stamplein (R218)

Kwaliteit fysieke omgeving: K5, G1, I (was: K5, G2, I)

Uit nader onderzoek is gebleken dat de installatie niet onveilig is maar dat op het gebied van belasting, beveiliging en kabeldoorsnede wijzigingen noodzakelijk zijn. Noodzaak voor gehele vervanging lijkt op basis hiervan niet meer aan de orde. Wel heeft de installatie in de huidige uitvoering de beperking dat deze alleen voor de markt gebruikt kan worden, andere evenementen van elektrische voeding voorzien kan veel problemen opleveren bij te hoog afgenomen vermogens. Om de elektrische installatie voor de markt weer op orde te brengen is een investering nodig van naar schatting € 10.000.

Beheersmaatregel: Accepteren

Nader onderzoek uitvoeren naar de elektrische installatie om een volledig beeld te verkrijgen en te kunnen beoordelen welke alternatieven er zijn voor herstel of vervanging.

Vervallen risico's

Oplevering Sportcomplex Koning Willem Alexander

Ruimtelijke ontwikkelingen: K3, G3, I

Het Sportcomplex Koning Willem Alexander is sinds medio februari 2014 geopend en in gebruik. De bouwcombinatie wilde op onderdelen niet aan het contract voldoen. Met de bouwcombinatie is een schikking getroffen, waarmee het risico is vervallen.

Projecten met ontwikkelaar

Ruimtelijke ontwikkelingen: K3, G3, I

Voor dit risico is een voorziening getroffen.

Vorbereidende, nog niet besloten grondexploitaties

Ruimtelijke ontwikkelingen: K1, G4, I

Voor dit risico is een voorziening getroffen.

Bestek bermen en watergangen (R212)

Kwaliteit fysieke omgeving: K5, G2, I

De Raad van Arbitrage voor de bouw heeft een uitspraak gedaan in de arbitragezaak tussen de gemeente Haarlemmermeer en de aannemer over de besteksvoorwaarden van het bestek bermen en watergangen. Met deze uitspraak is dit risico vervallen.

Kengetallen financiële positie

Om tot een beter inzicht te komen van de financiële positie van de gemeente is in het BBV een standaard set van financiële kengetallen voorgeschreven. De kengetallen geven gezamenlijk op eenvoudige wijze inzicht in de financiële positie van de gemeente.

Kengetallen	Werkelijk 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Netto schuldquote	125,4%	138,5%	143,8%	146,5%	151,5%	142,8%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	109,1%	122,3%	128,9%	131,7%	137,0%	129,5%
Solvabiliteitsratio	29,4%	27,6%	25,2%	24,9%	24,4%	24,5%
Grondexploitatie	32,6%	32%	31%	36%	37%	36%
Structurele exploitatieruimte	1,9%	0,4%	0,7%	0,3%	0,2%	0,4%
Belastingcapaciteit	99,5%	99,3%	98,8%	99,1%	99,5%	99,8%

Om het door de raad vastgestelde beleid te kunnen uitvoeren moeten financieringsmiddelen worden aangetrokken. Hierdoor stijgt de schuldpositie van de gemeente de komende jaren, wat gevolgen heeft voor de ontwikkeling van de netto schuldquote, de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen en het solvabiliteitsratio. Gezien de ontwikkeling van de schuldpositie zijn er voorstellen gedaan om de schuldontwikkeling te beheersen. Hiervoor wordt verwezen naar de paragraaf Financiering waar ingegaan wordt op het onderwerp schuldbeheersing en de indicatoren, inclusief normering, die de schuld gaan monitoren. De netto schuldquote is één van deze indicatoren.

Het kengetal Grondexploitatie drukt de geactiveerde waarde van in exploitatie genomen bouwgronden uit in een percentage van het totaal van de geraamde lasten van de begroting. De waarde van de gronden worden in het (t)MPG goed onderhouden en is daarom reëel. De verkoop van de gronden zal bijdragen aan het verbeteren van de schuldquote en het solvabiliteitsratio.

Voor dit kengetal is geen norm vastgesteld. Dit is niet noodzakelijk gezien de onderbouwing in het (t)MPG.

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt in de structurele en incidentele baten en lasten. In alle jaren is het percentage positief, dat betekent dat er lagere structurele lasten dan baten zijn. Dit geeft aan dat sprake is van een structureel en reëel sluitende begroting.

De belastingcapaciteit geeft aan hoe de gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden zich verhouden tot het landelijk gemiddelde. Hierbij worden de jaren 2018 tot en met 2021 vergeleken met het landelijk gemiddelde van 2017. Uit het kengetal blijkt dat Haarlemmermeer iets onder het landelijk gemiddelde zit. Voor de bepaling van de hoogte van de belastingdruk is het landelijk gemiddelde niet maatgevend. Haarlemmermeer heeft zijn eigen beleid vastgesteld. Hiervoor wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.